РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ
БЛАГОЕВГРАД

Изх. № 06 – 12 – 21 (3)
28.10.2025 г.

УТВЪРЖДАВАМ:
ГЕОРГИ ДИНЕВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА
ОБЛАСТ С АДМИНИСТРАТИВЕН ЦЕНТЪР
БЛАГОЕВГРАД

ПРОТОКОЛ

от заседание на Областна комисия „Военни паметници“ на област с административен център Благоевград

Днес, на 15.10.2025 г. /сряда/ от 10.30 часа, в конферентната зала на Областна администрация Благоевград се проведе редовно заседание на Областна комисия „Военни паметници“, на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за военните паметници и Заповед №ОА-ОМП-189/18.07.2025 г. на Областния управител на област с административен център Благоевград, при следния дневен ред:

1. Запознаване на членовете на Областната комисия „Военни паметници“ с данните за открит (издирен) военен паметник на „Загинали в Петричкият инцидент през 1925 г.“, намиращ се в землището на с. Лехово, община Сандански и гласуване на предложение за включване на същия в Областния регистър и картотека на военните паметници на Област Благоевград.
2. Разглеждане и обсъждане на писма от директор на Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната на Република България, наши вх. №04-10-2/30.01.2024 г. и вх. №04-10-1/27.05.2025 г. и Експертно становище от Регионален исторически музей Благоевград, относно списък с паметници от Областния регистър на военните паметници, които не са военни по смисъла на чл. 4 от Закона за военните паметници и внасяне на предложение за гласуване решение за изваждане на същите от регистъра.
3. Предприемане на мерки от Областната комисия „Военни паметници“ и общинските администрации, за отстраняване на пропуските в изпратената в МО информация касаеща военните паметници на територията на Област Благоевград, посочени в писмата на директор Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната на Република България наши вх. №04-10-2/30.01.2024 г. и вх. №04-10-1/27.05.2025 г.
4. Разни.

2700 Благоевград, пл. Георги Измирлиев № 9
тел.: +359 (73) 88 14 01
E-mail: Info@blagoevgrad.egov.bg
Web: www.blagoevgrad.egov.bg

На заседанието присъстваха 17 души както следва:

- Трима представители на Областна администрация Благоевград ;
- Директор РИМ – Благоевград;
- Директор Историческия музей в гр. Разлог;
- Представители на общините Сатовча, Благоевград, Сандански, Банско;
- Представители на ИМ Разлог, ОИМ Гоце Делчев е ИМ Петрич;
- Представители на ВФ 26400 Благоевград и Военно окръжие II степен Благоевград;
- Представител на Министерство на отбраната, Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“;
- Представител на Дружество „Военноинвалид“ – Благоевград;
- Представител на СОСЗР – Благоевград;
- Представител на ОС на Съюза на ветераните от войните в България – Благоевград.

Във връзка с възможността за участие в заседанията на комисията чрез видеоконферентна връзка на основание чл. 8, ал. 4 от *Правилата за организацията и дейността на ОК „ВП“*, три общини заявиха такава форма на участие – Струмяни, Гърмен и Якоруда. Така общия брой участници в заседанието на комисията станаха 20 от общо 24 членове по заповед, като имаше необходимия кворум за провеждането му.

Заседанието откри г-н Христо Ангелов – зам.-областен управител на област с административен център Благоевград, който запозна присъстващите с точките от дневния ред и зададе въпрос дали ще има други предложения за разглеждане от комисията. Представителят на община Благоевград – г-н Владимир Стоянов направи предложение към последната точка „Разни“ да се обсъди проблем свързан с военен паметник ситуиран в района на ГКПП „Станке Лисичково“, като за тази цел на заседанието присъстваше като гост архитект Сандев, автор на проекта на същия паметник. Така направеното предложение бе предложено за гласуване от председателстващия заседанието, като същото бе прието единодушно.

По т. 1 от дневния ред г-н Ангелов даде думата на секретаря на комисията – г-н Васил Митов.

Г-н Митов запозна присъстващите с данните за открит (издирен) военен паметник на „Загинали в Петричкият инцидент през 1925 г.“, намиращ се в землището на с. Лехово, община Сандански, който отговаря на всички изисквания за военен паметник, но досега не е включван както в Областния регистър на военните паметници, така и в Националния регистър. Показани бяха снимки на паметника и изготвена от община Сандански анкетна карта на същия, които са необходимите реквизити за включването му в регистрите. Изказана бе благодарност към община Сандански за дейностите, които бяха извършени по почистване и рехабилитиране на паметника, като в резултат от тях същия сега е в много добро състояние.

Изказване по темата направи и г-н Симеонов – представител на Министерство на отбраната, който сподели, че информация за наличието на такъв паметник е получена първо в Министерството на отбраната. Става въпрос за паметник на двама души, загинали в защита територията на страната ни по време на т.н. „Петрички инцидент“ през 1925г. По същество става въпрос за гръцко нахлуване на наша територия през тази година, което е спряно след намесата на Обществото на народите, а преди това съпротива на гръцката армия са оказали милициите на ВМРО и части от малобройната ни тогава армия. Това са едни от първите жертви от българска страна, тъй като паметника се намира почти на границата между Р България и Гърция. Проведен е разговор с кмета на община Сандански, който е поел ангажимент да се почисти паметника и да се подготвят необходимите документи за регистриране на същия, като това е изпълнено. По изготвената анкетна карта има дребни забележки, които бяха предадени на представителя на община Сандански на заседанието, за корекция. Г-н Симеонов отправи призив към членовете на

комисията, ако се установят други такива паметници, които имат характеристиките на военни но не са включени в регистъра, да се подава информация за тях до ОКВП.

С това дискусията по т. 1 от дневния ред приключи и председателстващия заседанието предложи да се гласува паметника на „Загинали в Петричкият инцидент през 1925 г.“, намиращ се в землището на с. Лехово, община Сандански, да бъде приет в Областния регистър на военните паметници на област Благоевград. Предложението бе прието единодушно от всички членове на комисията участващи в заседанието.

По т. 2 от дневния ред председателстващия заседанието даде отново думата на секретаря на комисията – г-н Митов. Същият запозна присъстващите накратко с писмата от директора на Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната на Република България, с вх. №04-10-2/30.01.2024 г. и вх. №04-10-1/27.05.2025 г. по описа на Областна администрация Благоевград. По същество в писмата са посочени паметници, които фигурират в Областния и съответно Националния регистър на военните паметници, но същите не са военни по смисъла на Закона за военните паметници, като указанията са тези паметници да бъдат извадени от Областния регистър с решение на ОКВП. Освен това са посочени паметници, които имат характеристиките на военни и са включени в регистъра, но подадените данни за тях не са достатъчни за коректното им включване в Националния регистър на военните паметници – непълни анкетни карти, неподходящи снимки, липса на точен адрес и др. Тъй като в първото писмо на МО са посочени паметници, за които ОКВП да прецени и да се произнесе дали са военни или не, е изпратено писмо до директора на РИМ Благоевград за експертно становище по този въпрос. Такова становище е изготвено и получено в Областна администрация. Г-н Митов сподели, че за улесняване членовете на комисията по време на заседанието, е изготвил списък с паметниците, за които трябва да се гласува дали да бъдат извадени от регистъра. Направено бе и уточнение, че паметниците, които евентуално ще бъдат извадени от Регистъра на военните паметници, ще останат да съществуват като исторически такива и ще се поддържат от общините, на чиято територия се намират.

Дадена бе думата на д-р Кирил Алексиев – директор на РИМ Благоевград, който да запознае присъстващите с експертното становище и основанията за неговото изготвяне. Д-р Алексиев обясни, че водещият мотив за определяне на всеки един от паметниците дали е военен или не, е определението за военен паметник в Закона за военните паметници, както и мненията на военни експерти. В регистъра фигурират доста паметници на български герои, загинали за свободата на България в различни периоди от време, но не като български военнослужещи или участници в опълчение и по тази причина не могат да бъдат квалифицирани като военни паметници. Освен това в регистъра фигурират паметници на загинали в страната ни руски военнослужещи, които също не могат да бъдат квалифицирани като военни, тъй като в закона е посочено, че трябва да са български военнослужещи. Д-р Алексиев прочете списъка с паметници от експертното становище, за които трябва да бъде проведено гласуване за евентуално отпадане от регистъра, като изказа мотиви за всеки един от тях. Тук с пояснение се включи г-н Симеонов от МО, който обясни, че освен паметници на български военнослужещи, в регистъра трябва да останат ако има и паметници на български опълченци, които също са със статут на военнослужещи.

След изложението на д-р Алексиев, такова бе направено и от секретаря на комисията – г-н Митов, който запозна присъстващите с останалата част от паметниците от второто писмо на МО, за които трябва да бъде проведено гласуване за евентуалното им отпадане от регистъра.

След като членовете на комисията бяха запознати със списъците на паметниците от регистъра неотговарящи на изискванията за военни паметници, председателстващия заседанието предложи да се проведе гласуване, като единодушно бе прието решение за отпадане им както следва:

Община Банско

гр.Банско

1. Паметна плоча на воеводата Радон Тодев;
2. Паметна плоча на загиналите четници с Радон Тодев;
3. Бронзов бюст на Гоце Делчев.

гр. Добринище –

1. Паметник на Ботевите четници.

Община Благоевград

гр. Благоевград

1. Паметник на Гоце Делчев;
2. Паметник на майор Иван П. Орлински;
3. Паметник на посрещането на руски войници 1878 г.;
4. Паметник на падналите за свободата на Македония.

с. Долно Лешко

1. Паметник на посрещането на руски войски.

с. Падеш

1. Плоча – посрещане на освободителната руска армия през 1978 г.

С. Селище

1. Паметна плоча на руски войски.

Община Гоце Делчев

гр. Гоце Делчев

1. Паметник на Гоце Делчев.

м. Попови ливади

1. Паметник на Гоце Делчев.

с. Баничан

1. Паметник на разквартирувани руски войски.

Община Гърмен

с. Балдево

1. Паметник на загиналите през 1903 г.

Община Разлог

гр. Разлог

1. Паметник на загиналите в Илинденско-Преображенското въстание;
2. Паметна плоча на братя Грънчеви.

с. Добърско

1. Паметна плоча на хайдутин.

с. Долно Драглище

1. Бюст-паметник на загинал в редовете на червената армия.

Община Сандански

гр. Мелник

1. Паметна плоча на избитите българи през 1913 г.

с. Враня

1. Паметник на избитите от турците през 1906 г.;
2. Паметна плоча на Димитър Манолов /учител/;
3. Паметна плоча на Георги Поцков /депутат/.
4. Паметник на Таската Вранси – Серски воевода.

Община Симитли

До пътя Симитли-Разлог

1. Паметник на мястото на пленяването на мис Стоун.

с. Черниче

1. Паметник на убитите през 1925 г.

След проведеното гласуване бе поискана думата от д-р Алексиев – директор на РИМ Благоевград и г-жа Христина Манова – директор на ИМ Разлог, които заявиха, че току що са получили информация от свои служители, че братя Грънчеви са били български опълченци и като такива паметната плоча на тяхно име трябва да остане военен паметник. Проведено бе повторно гласуване и единодушно бе прието паметната плоча на братя Грънчеви намираща се в гр. Разлог да остане в регистъра като военен паметник.

Г-н Симеонов от МО също поиска думата след проведеното гласуване, за уточнение свързано с последния паметник от списъка – „Паметник на убитите през 1925 г.“, намиращ се в с. Черниче, община Симитли. Поискано бе експертно мнение от д-р Алексиев, дали не става въпрос за убити защитници на страната ни по време на т.н. „Петрички инцидент от 1925 г.“, които ако са такива би трябвало също да остане като военен паметник. Г-н Алексиев пое ангажимент за този паметник да бъде извършена допълнително проверка, като резултатите от нея ще бъдат разгледани на следващо заседание на ОКВП.

По т. 3 от дневния ред председателстващия заседанието даде отново думата на секретаря на комисията – г-н Митов. Същият поясни, че е необходимо да се предприемат мерки от Областната комисия „Военни паметници“ и общинските администрации, за отстраняване на пропуските в изпратената от МО информация касаеща военните паметници на територията на Област Благоевград, посочени в писмата на директор Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната на Република България наши вх. №04-10-2/30.01.2024 г. и вх. №04-10-1/27.05.2025 г. Касае се за това, че документите за част от паметниците в Областния и съответно Националния регистър не са направени както трябва и това пречи за коректното им въвеждане в регистрите. Г-н Митов заяви, че е изпратил писмата със забележките на общинските администрации и предложи за икономия на време сега да не се четат дословно писмата. Помоли г-н Симеонов от МО да поясни накратко, какви са изискванията за вписване на паметници в Националния регистър на военните паметници. Последният обясни, че Националния регистър представлява една доста голяма база данни за военните паметници в цялата страна. В него могат да се видят снимки на паметниците, данните от анкетните им карти с точно местонахождение, списъци на загиналите и др. посочи още един път изискванията , на които трябва да отговарят документите за паметниците – *анкетните карти да са в електронен формат, да има точен адрес на паметника и ако не е възможно да се даде такъв, да има GPS координати/задължително ако паметника се намира извън населено място/, снимките да са в необходимия брой /паметника трябва да бъде сниман от четирите му страни, да има снимка в близък план да показва ясно надписите и снимка в по-далечен план да си види къде е ситуиран; за паметната плоча трябват 2 снимки, в близък план да се вижда надписа и по-далечен план да се вижда къде е ситуирана/ и в JPEG формат, за да може да се обработват, да има списъци на загиналите като приложение към анкетната карта, като имената да бъдат*

изписани така както са на паметника, ако е извършван ремонт на паметника със средства от държавния бюджет това да бъде изписано като информация в последната графа на анкетната карта - № на постановление на МС, отпуснати средства и какво е ремонтирано.

По последната точка 4 - „Разни“ от дневния ред на заседанието, председателстващия даде думата на г-н Стоянов – представител на община Благоевград, който запозна присъстващите с проблем свързан с военен паметник ситуиран в района на ГКПП „Станке Лисичково“. Поради цялостна реконструкция на въпросния граничен пункт, паметника е бил демонтиран от мястото, където се намирал и преместен извън пункта, като това е станало без да бъдат уведомени собственика на паметника – Община Благоевград, ОКВП на област Благоевград, както и Министерство на отбраната, каквито изисквания има съгласно Закона за военните паметници. В последствие паметника е бил върнат и монтиран отново в зоната на пункта, но монтажа му не е направен както трябва и се е загубил смисъла от позиционирането му на това място. Според автора на проекта на паметника – арх. Сандев, който също взе думата, паметника е издигнат там в памет на български гвардейци загинали през Втората световна война, за освобождаването на тогавашна Югославия, сега Северна Македония, т. е. той е знаков, трябва да го гледат гражданите на тази съседна страна. Същият първоначално е бил ситуиран в с. Звегор, Р. Северна Македония – първото населено място след граничния пункт, на в последствие поради обтягане на отношенията между Р България и Р Северна Македония, по отношение на общата история, паметника е върнат в страната ни и монтиран в зоната на граничния пункт. След демонтажа по време на ремонта на пункта и поредния му монтаж, лицето на паметника е обърнато с 90 градуса и същия не изпълнява предназначението си, тъй като лицето на паметника е обърнато към изхода от Р България към Р Северна Македония, така, че влизащите в страната ни северномакедонските граждани не могат да го виждат. Във връзка с неправилния монтаж арх. Сандев е изготвил становище до кмета на Община Благоевград, който го е препратил до Агенция „Митници“, под чийто контрол се извършва ремонта на пункта. В това становище арх. Сандев изразява несъгласие са така направения монтаж и иска паметника да бъде ситуиран както трябва. Тъй като за сега община Благоевград като собственици на паметника и арх. Сандев като автор на проекта са получили отказ същият да бъде обърнат както трябва, те имат предложение след окончателното завършвате ремонта на пункта, за да не се пречи сега да бъдат спазени сроковете на пускане на същия в експлоатация, паметника да бъде демонтиран и монтиран отново извън граничния пункт на подходящо място и съгласно изискванията на автора му.

Изказване по тази тема направи и г-н Симеонов от МО, който заяви, че е запознат с хронологията по преместването на паметника по време на ремонта на граничния пункт, тъй като е имало кореспонденция по този повод между ОКВП, която е била сезирана със сигнал и МО. Той направи предложение община Благоевград да уведомят за възникналия проблем Министерство на отбраната, като от там ще се инициира среща с Агенция „Митници“ по темата, за да се избере вариант за последващото ситуиране на паметника. Предложението бе прието единодушно от комисията.

Поради изчерпване на дневния ред, г-н Ангелов благодари на участниците и закри заседанието.

Обобщение на направените предложения и взетите решения от заседанието на ОКВП на област Благоевград:

1. По т. 1 от дневния ред ОКВП взе единодушно решение паметника на „Загинали в Петричкият инцидент през 1925 г.“, намиращ се в землището на с. Лехово, община Сандански, да бъде приет в Областния регистър на военните паметници на област

Благоевград, като в последствие материали за него да бъдат изпратени на МО за включването му в Националния регистър на военните паметници.

2. По т. 2 от дневния ред ОКВП взе единодушно решение за отпадане на посочените по-горе паметници от Областния регистър на военните паметници, тъй като не отговарят на критериите за военен паметник, със забележка за оставането в регистъра на „Паметника на братя Грънчеви“ в община Разлог, тъй като същите са загинали като опълченци и допълнително проучване на „Паметник на убитите през 1925 г.“, намиращ се в с. Черниче, община Симитли, дали не е свързан с т.н. „Петрички инцидент“ от същата година. В зависимост от резултатите от проверката, на следващото заседание на ОКВП ще бъде направено предложение за неговото оставане в регистъра или отпадане.

3. По т. 4 от дневния ред бе взето решение община Благоевград да уведомят Министерство на отбраната за възникнал проблем с военен паметник разположен на ГКПП „Станке Лисичково“, с цел иницииране на среща с Агенция „Митници“ по темата, за избиране на вариант за последващото ситуиране на паметника.